

INDLEDNING

Boje Katzenelson

Næst Gud er næppe nogen anden tilsvarende gådefuld størrelse blevet gransket så omfattende i Vestens åndsretninger som bevidstheden, og med nærved lige så forskellige resultater. Det går an med Gud, som vel definitorisk ikke kan sættes på entydigt begreb, men er mere nedslående for bevidsthedens vedkommende.

Siden nærværende tidsskrift i 1992 udgav et temanummer om det ubevidste har vi derfor ment, at vi skyldte læserkredsen en komplementær publikation om bevidstheden, skønt interessen for teorier om bevidstheden som fænomen og begreb ingen nærmere begrundelse behøver. Vi har tøvet overfor opgavens vanskelighed, men prøver nu ikke des mindre med denne vifte af tilgange:

Der indledes med en stor, alt for stor, oversigtsartikel af Boje Katzenelson. Redaktører tillader sig undertiden friheder, som ikke er andre bidragsydere forundt. Artiklens hovedafsnit gennemgår en lang række komponenter ved bevidstheden og viser derved ikke overraskende, at bevidstheden er en særdeles sammensat foreteelse.

Henrik-Høgh Olesens artikel giver en oversigt over ændrede bevidsthedstilstande, især den mystiske oplevelse, og behandler deres betydning for forståelsen af bevidstheden generelt.

Niels Ole Finnemann behandler spørgsmålet om muligheden af et finit bevidsthedsbegreb i lyset af redundansproblemet og dermed muligheden af en mekanisk bevidsthedsteori fx til brug i kognitionsforskningen.

Jette Fog skriver om det terapeutiske rums forståelser og forforståelser af førbevidst handlen og gradvise bevidstbliven af viden og erfaringer hos terapeuten, bl.a. målt op mod terapiteori.

Lars Hem bidrager i en kort note til samme problematik som Jette Fog (og Bo Møhls anmeldelse under strengen knytter sig til Lars Hems note).

Arne Poulsen gennemgår bevidsthedens udvikling hos barnet forstået som hvilke emner, barnet i en række udviklingstrin bliver i stand til at udtrykke bevidsthed om.

Ole Fogh Kirkeby behandler bevidstheden i kontinental fænomenologisk perspektiv omkring især Heidegger og Merleau-Ponty, hvorunder der foretages et opgør med konstruktivisme og dualisme.

Anton Aggernæs identificerer bevidstheden med oplevelse og oplevede emner med afsæt i et Københavnerfænomenologisk perspektiv, hvorunder der forsøges en sammentænkning af psykologiske og biologiske begreber; endvidere behandles bevidsthedsforstyrrelser.

Hanne Udesen & Anders Gade skriver også om en række bevidsthedsforstyrrelser, opstået i forbindelse med hjerneskader af forskellig slags, og disse forstyrrelses betydning for forståelsen af forholdet mellem bevidsthed og hjerne.

Rune Skovgaard Rasmussen behandler bevidsthedsproblemet fylogenetisk og diskuterer, i hvilken udstrækning chimpansens repræsentationelle system ligner og adskiller sig fra menneskets.

Under strengen har vi tidligere bragt nogle epistler om følelser af Martin Johansen, og her følger endnu en.

Erik Svejgaard kommenterer vort sidste temannummer om symboler.

Harriet Bjerrum Nielsen & Monica Rudberg »Psychological gender and modernity« anmeldes af Christel Stormhøj.

Murray Cox & Alice Theilgaard »Shakespeare as prompter« anmeldes af Bo Møhl.

Merete Mørch, Nicole Rosenberg og Peter Elsass (Eds.) »Kognitive behandlingsformer« anmeldes af Kirsten Thue Skinhøj.

Sten Visholms ph.d. afhandling »Projektiv identifikation« anmeldes af Ole Andkjær Olsen